

Moros i Cristians de Lleida

BUTLLETÍ INFORMATIU

**ASSOCIACIÓ DE LA FESTA DE
MOROS I CRISTIANS DE LLEIDA**

Núm. 3

Novembre 1999

ESPECIAL MIG ANY FESTER

Índex

- **TAULA DE REDACCIÓ.**
- **UNA MICA DE TOT.**
  - . Moros, Cristians i CEL.
  - . La Festa continua evolucionant.
  - . El secreto moro.
  - . GALERIA. (Persones de la Festa).
- **INFORMACIÓ GENERAL.**
- **INFORMACIÓ DE LA JUNTA.**
- **L'ESPAI DE LES COMPARSES.**
  - . Al.leridís.....: *Festa de Moros i Cristians a l'Olleria.*
  - . Musa.....: El despertar del papa Luna.
  - . Banu-Hud.....:
  - . Pallaresos.....: La Cotidianidad en el mundo medieval
  - . Urgellencs.....: La Morisma d'Ainsa.
  - . Els Anglesola: Concert de música festera.
- **VOSTÈ DIRÀ...**
- **LA VEU JOVE...**
- **OCI I CULTURA.**

Nota de Redacció:

Continuem esperant les vostres aportacions a fi de completar tots els apartats.

Per col·laborar deveu adreçar els articles a la botiga TOTEM del carrer Cavallers, 22 en un sobre tancat, indicant que és pel "Butlletí Informatiu de la Festa de Moros i Cristians".

A l'interior restarà l'article amb el vostre nom, domicili i telèfon.

L'EQUIP DE REDACCIÓ

Manuel Rodríguez Martín (Pallaresos)
Encarna Luengo i Beltran (Al.leridís)
Enrique López i Melet. (Anglesola)

Pilar Luengo i Mayor. (Al.leridís)
Montse Torrelles i Teixidó (Al.leridís)
Ramón Puiggròs i Soler (La Gràfica)

TAULA DE REDACCIÓ

Amb aquesta festa del "Mig Any Fester" obrim una nova etapa plena de significats. En primer lloc ens endinsem ja cap a l'any 2000. En segon lloc aquest any és el 5è aniversari de la recuperació de la Festa de Moros i Cristians a Lleida, però no podem oblidar que celebrem també el 850è aniversari de la primera festa documentada que existeix a tot el territori espanyol.

Per tot això, creiem que aquesta serà una festa d'especial rellevància per a tothom.

Des d'aquest Butlletí Informatiu hem volgut fer un petit homenatge als darrers 4 anys de la Festa i hem pensat de recordar una mica a la gent que ha contribuït a fer la seva història recent.

Creiem que tothom es important dins la Festa i, tot i que no podem ficar a tots els festers, tampoc volem caure en l'error d'oblidar ningú, per això t'hem reservat un lloc mol especial en aquest butlletí. Ja ho veuràs.

La orientació que l'hem donat al butlletí no ens permet ficar enlloc a una persona molt especial i que ha fet possible tot això, ens referim a en JAUME ALUJA I FARRÉ, el nostre president. Des d'aquestes línies volem fer-te arribar el nostre reconeixement i et diem... Gràcies Jaume ! Gràcies a tu, avui podem trobar-nos i celebrar aquesta festa del "Mig Any Fester". Gràcies a tu i a la teva iniciativa, avui tota la ciutat de Lleida pot gaudir d'aquesta Festa de Moros i Cristians. Gràcies de nou Jaume !.

Esperem que aquest darrer número del Butlletí Informatiu us agradi a tots, i poc a poc, amb el vostre ajut, tractarem d'anar millorant-lo.

Davant les properes festes nadalenques, l'equip de redacció d'aquest Butlletí volem aprofitar l'avinentesa per desitjar-vos a tots,

BON NADAL I PRÒSPER ANY 2000 !!

LA REDACCIÓ

UNA MICA DE TOT.

MOROS, CRISTIANS I CEL

(Article cedit per la revista ARESTA del C.E.L.)

Escric aquest article quan ja s'ha celebrat la 4ª edició de la Festa de Moros i Cristians de Lleida i ho faig amb la doble condició d'integrant d'una de les comparses i de membre del Centre Excursionista de Lleida.

És un fet constatable que la participació de socis i sòcies del Centre creix any rere any i contribueix a incrementar els efectius moros (per què deu ser ?). Aquesta és una participació individual en una activitat que es va fent cada cop més important i que ja té nom propi dins el calendari de festes de la ciutat. Segurament es podrien escriure moltes pàgines recollint les impressions i les sensacions de cadascun de nosaltres, però no és aquest l'objectiu de l'article.

Com ja manifestava en aquesta mateixa revista l'any passat, el que cal ressaltar és la participació com a entitat en un dels actes més espectaculars de la festa, "La Batalla", en la qual membres del Grup Espeleològic Lleidatà (GEL) tenen un paper destacat, perquè hi aporten, a més, els seus coneixements i els seus mitjans tècnics per a garantir-ne un correcte desenvolupament.

Una de les característiques que fa diferent la nostra Festa respecte a les que se celebren al País Valencià és l'alternança de victòria entre els dos bàndols. El Centre contribueix que això sigui possible, ajudant un any les tropes cristianes i un altre, les mores a conquerir la ciutat, cosa que fa que els membres del GEL siguin coneguts i afectuosament anomenats "Els Mercenaris".

L'espectacle de "La Batalla" és vist i aplaudit cada any per més persones i hem de sentir-nos orgullosos com a entitat de participar-hi.

Com si de l'acabament d'una pel·lícula es tractés, només em resta dir que en "La Batalla" s'ha comptat amb la col·laboració especial dels actors del GEL:

- Josep Lluís Gàzquez	- Antonio Satona	- Lluís Pérez
- Josep M. Molgó «Soci»	- Ramón Molgó «Soci Petit»	- Mateu Farrús
- Antonio Lupiàñez «Lupi»	- Jaume Pedròs «Fuliola»	- Xavier Roselló
- Marcos Soriano «El Valencià»		

A tots ells, moltes gràcies !

Núria Solé.

LA FESTA CONTINUA EVOLUCIONANT

Estimats companys festers, aprofitant aquest espai que ens brinda el Butlletí de la Festa, m'agradaria expressar la meua satisfacció en veure com la Festa va creixent any rere any, i amb aquesta última edició ja en portem quatre.

En anomenar aquesta xifra m'adono del pas ràpid i implacable del temps, al mateix temps que em ve a la memòria aquella primera reunió celebrada a la sala d'història de l'art del Roser on ens aplegàvem un grup de gent simpàtica i riallera que preteníem passar-ho bé, alhora que recuperàvem una festa que feia molt temps que no es celebrava en la nostra ciutat. En aquesta primera reunió un tant informal; on pràcticament no existien les comparses i l'única cosa que ens diferenciava era el fet d'ésser moro o cristià; es coïa el naixement del que avui és la Festa de Moros i Cristians de Lleida.

Aquell primer any la Festa fou la més senzilla de totes quatre edicions, però alhora fou també la més emotiva perquè es tractà de la recuperació d'una tradició oblidada durant molts anys.

Any rera any, la Festa ha anat creixent i millorant, gràcies a la creació, pròpiament dita, de l'ambient de comparsa degut a la gran acceptació popular que tingué la Festa i que provocà una allau d'incorporacions. La millora qualitativa de la Festa s'ha produït gràcies al nous elements que s'han anat introduint con

són els penons, els boatos de les capitànies, la planificació i escenificació de la batalla, etc.

La Festa també ha crescut en infraestructura i es que avui podem dir que els festers disposem d'un local propi per a reunir-nos, i per a altres utilitats. Totes aquelles millores que hem anat anomenant provoquen que la Festa es vagi consolidant com a element cultural important i com un dels actes centrals de la nostra Festa Major de Maig.

Aquest any estic completament segur que no serà diferent als altres i la Festa de Moros i Cristians de Lleida tornarà a ser el centre d'atenció de la ciutat i la gent tornarà a meravellar-se amb la grandiositat i fastuositat de la nostra Festa, en bona mesura gràcies a l'esforç que segur hi invertiran les capitànies d'enguany (Pallaresos i Al.leridís) per a engrandir una mica més, si cap, la nostra Festa.

Per altra banda m'agradaria assenyalar, que aquest creixement que ha experimentat la Festa ha deixat un inevitable distanciament entre els seus membres, per això demanaria a TOTS els festers que visquessim, encara més intensament, els pocs moments durant l'any en els quals ens reunim tots, perquè La Festa de Moros i Cristians sigui, més que mai, una festa de Tots.

*Albert Cortés i Teixidó.
(Comparsa dels Urgellencs).*

EL SECRETO MORO

Todos sabemos, de una manera o de otra el encanto y secretismo que encierra lo relacionado con el Reino Alagüita. Sus ciudades, sus calles, el desierto, sus gentes. ¿Quién no ha imaginado vivir una aventura en un mundo que encierra tantos secretos?

Cada año nuestra ciudad se traslada por unas horas a ese reino que sólo se conoce en la historia o en cuentos. Un reino que el paso del tiempo a dado provecho a muchos poetas, escritores, aventureros y por que no, la ilusión por unos instantes en nuestro tiempo a componentes de las comparsas moras en nuestra ciudad. Secreto que sólo saben las personas que están integradas en su ambiente, que lo único que buscan es ser protagonistas en unos instantes de su vida, de una obra que ha sido trabajada y ensayada con mucho cuidado durante el año, matizando y perfilando con todo detalle.

El secreto que encierran los trajes, esa imaginación que nos hace trabajar la fantasía de ser por unos instantes, parte integrante de ese reino que las líneas moras le dan color, y ayudan a que los espectadores respiren la esencia de su mundo. Rostros que guardan secretamente la belleza de una reina mora. Delicadamente adornados y preparados para que sus miradas transmitan el esplendor de un tiempo pasado. Personajes vestidos con las mejores galas, que con la majestuosidad de sus pasos revelan el poder y la riqueza sobre el tiempo.

Secreto Moro que nos estremece y que nadie ha podido explicar el ¿por qué? de tanto deseo en su fiesta, haciendo realidad cada año el homenaje a un reino que guarda tanto encanto.

*Armando.
Moro Musa.*

Sabies que...

Han fet el pregó de la Festa:

1996: Jaume Aluja i Farré	- President de la Festa de Moros i Cristians
1997: Antoni Llevot i Lloret	- Regidor de Cultura de l'ajuntament
1998: Antoni Siurana i Zaragoza	- Paer en Cap de l'ajuntament de Lleida.
1999: Josep Pernau	- Periodista. Columnista de "EL PERIÓDICO"

GALERIA 1996

BANU-HUD

Capità Moro
Josep Mª Mateo i Tarragona

Abanderat Moro
Jaume Mur i Lloret

1r. Tro: Banu-Hud
Enric Martí i Trinidad

1r. Tro: Els Anglesola
Antoni Llop i Sancho

ELS ANGLESOLA

Capità Cristià
Marc Sisó i Maestre

Abanderat Cristià
Salvador Casañé i Ballesté

1r. Tro: Musa
Carmen Tarragona i Roure

1r. Tró: Pallaresos
Dolors Morelló i Beltrán

1r. Tro: Al.leridís
Xavier Aluja i Farré

1r. Tro: Urgellencs
Francesc Gabarell i Guiu

GALERIA 1997

PALLARESOS

Capità Cristià
Manuel Rodríguez Martín

Abanderat Cristià
Juan José Romera i Rodríguez

1r. Tro: Pallaresos
Encarna Domínguez i Alonso

1r. Tro: Al.leridís
Jaume Andreu i Calvet

AL.LERIDÍS

Capità Moro
Emili Loncà i Aventín

Abanderada Mora
Mayte Taléns i Jorge

1r. Tro: Urgellencs
Albert Cortés i Teixidó

1r. Tró: Musa
Cristina Armengol Prunera

1r. Tro: Els Anglesola
Pepa Bosch i Falcó

1r. Tro: Banu-Hud
Salvador Antequera Noguerol

GALERIA 1998

MUSA

Capità Moro
Diego Arce i Collado

Abanderada Mora
Elena Bello i Pascual

1r. Tro: Musa
Paquita López i Laguna

1r. Tro: Urgellencs
Matilda Martínez i Ripoll

URGELLENCs

Capità Cristià
Pep Tort i Bardolet

Abanderat Cristià
Jordi Díaz i López

1r. Tro: Banu-Hud
Josep Aluja i Esqué

1r. Tró: Anglesoles
Josep Prior i Farré

1r. Tro: Al.leridís
Toni Jiménez i Martínez

1r. Tro: Pallaresos
Gemma Piqué i Vernet

GALERIA 1999

ELS ANGLESOLA

Capità Cristià
Josep Mª Rovira i Gardeñes

Abanderat Cristià
Antonio Roig i Menendez

1r. Tro: Els Anglesola
Josep Pijuan i Brianso

1r. Tro: Banu-Hud
Antonio Segués i Lacuna

Capità Moro
Josep Escartín i Ribera

Abanderat Moro
Josep Lluís Sánchez i Masip

1r. Tro: Pallaresos
Pau Pinto i Torné

1r. Tro: Al.leridís
Maria Cucurull i Descàrrega

1r. Tro: Urgellencs
Javier Cereza i Ribera

1r. Tro: Musa
MªAlba Gil i Bardanca

GALERIA 2000

AL.LERIDÍS

Capità Moro
Ramón Panadès i Armengol

Abanderada Mora
Pilar Luengo i Mayor

1r. Tro: Al.leridís
Neus Mayor i Mínguez

1r. Tro: Pallaresos
Motse Teixidó i Ortiz

1r. Tro: Musa
Pilar Cañadell i Montull

1r. Tro: Urgellencs
Isabel Rodríguez i Anglada

PALLARESOS

Capitana Cristiana
Carmen Teixidó i Ortiz

Abanderat Cristià
Domingo Caballero i Rubia

1r. Tro: Banu-Hud
Divina Bernaus i Setó

1r. Tró: Anglesoles
Rosa Mª Mostany i Susagna

GALERIA DE GUARDONATS

MIG ANY FESTER 1998

Insígnia d'Or:

Antoni Llevot i Lloret

Vicent Micó i Micó

(Pel seu suport i ajut continuat a la recuperació de la Festa des dels seus inicis)

Insígnia d'Argent:

Vidal Vidal i Culleré. (Pels Parlaments de 1996)
Miquel Pueyo i París. (Pels Parlaments de 1997)
Josep Borrell i Figuera. (Pels Parlaments de 1998)

Escultura de metacrilat amb el anagrama de la Festa:

(Per la seva col.laboració i ajut a la Festa)

- . Serveis Territorials del departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- . Societat de Festers del Santíssim Crist de l'Agonia d'Ontinyent.
- . Ajuntament de Lleida.
- . Institut d'Estudis Ilerdencs
- . Associació de Veïns del carrer Cavallers.
- . Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona.
- . Diari La Mañana.
- . Res Nom Verba.
- . Turisme de Lleida.
- . Escola Municipal de Belles Arts
- . Centre Excursionista de Lleida.
- . Segre Ràdio.
- . Diari Segre.

MIG ANY FESTER 1999

Insígnia d'Argent:

- . Dolors Morelló i Beltrán. (Pel seu treball dins la Festa des dels seus inicis)
- . Cristina Armengol i Prunera. (Pel seu treball dins la Festa des dels seus inicis)
- . Joan Cal i Sánchez. (Pels parlaments de 1999)

EL MILLOR FESTER

posa aquí la teva foto
o
la de la teva família

Perquè...

TOTS SOM IMPORTANTS

TOTS FEM LA FESTA

TOTS DONEM VIDA A LA FESTA

!! TU ETS LA FESTA !!

INFORMACIÓ GENERAL

EM FET...

- 30/03/99:** Concurs de Cartells de la Festa.
Va guanyar: *Sara Puig* de l'Escola Municipal de Belles Arts.
- 18/04/99:** Concert de música festera a l'Auditori.
A càrrec de la banda: "Associació Unió musical Bocairent".
- 15/07/99:** Concurs de fotografies de la Festa.
Es van presentar 18 autors amb unes 75 fotografies.
- 22/07/99:** Lliurament de premis del concurs de fotografia i inauguració de la exposició de fotos al Palau de la Paeria que romandria oberta fins al dia 15 d'agost de 1999.
- Guanyadors:**
- * Millor trilogia: "*L'atac*" de Miquel Coiduras.
  - * Millor fotografia individual: "*L'altra desfilada*" de Santi Iglésias.
  - * Accèssits: - "*Miracles de reina*" de Enric Rodríguez.
- "*Reconquista Mecanitzada*" de Jaume Capdevila.
- 05/09/99:** Excursió a Ainsa (Huesca).
Festa de "La Morisma" (representació de la conquesta d'Ainsa).
- 19/09/99:** Excursió de 105 festers a Peñíscola. (Festa de Moros i Cristians).

Des de la Comissió de Planificació ens informen dels següents punts,

- ▶ Encara hi ha loteria de la Festa, tenim que comprar abans que s'acabi.
- ▶ Ens recorden que tothom tenim la obligació d'anar als assaigs que es fan cada últim divendres de mes a l'edifici del Roser del carrer Cavallers des del setembre fins a l'abril.
- ▶ **17,18,19/12/99:** A Alacant, es celebra la "Fira de la Festa" (mostra de vestits)
- ▶ **18-març-2000:** Festa del "Novato".
(Festa per donar la benvinguda als nous membres de les comparses).
- ▶ **Abril-2000.....:** Concert de Música Festera al Auditori.
- ▶ **Maig-2000.....:** Desfilada i batalla de Moros i Cristians.
- ▶ **Juny-2000.....:** Sopar "Fi de Festa". (Sopar de cloenda de l'any fester).
- ▶ Amb l'arribada del bon temp, la Comissió de Planificació pensa que estaria bé fer un dinar al camp: paella, carn a la brasa, etc. Què penseu vosaltres?
- ▶ També pensen organitzar algunes excursions i visites culturals a partir del mes de febrer. Ja ens ho diran amb la suficient antelació.
- ▶ **Novembre....:** Sopar del "Mig Any Fester". (Canvi de capitanies i de càrrecs).

L'ESPAI DE LES COMPARSES

AL.LERIDIS

FESTA DE MOROS I CRISTIANS A L'OLLERIA

Aquest estiu, al mes de setembre, aprofitant la invitació d'un amic i que la seva família i jo ens trobàvem de vacances a Castelló, ens vam atansar al poble de l'Olleria, situat al sud de la província de València, a la Vall d'Albaida, i encerclat de grans localitats festeres com Ontinyent, Alcoi i Villena.

La festa de moros i cristians al poble de l'Olleria, commemora fets que occurreren al seu terme municipal allà pels anys 1247 a 1258, quan aquesta terra era coneguda com l'Alqueria de les Olles, poblat àrab construït per a suplir el destrossat lloc romà de Els Casals i reialme del rebel sarraí AL.LAZRAQ el "Moro Blavet", que va morir l'any 1276 en l'assalt a la ciutat d'Alcoi, quan tornà del seu exili a Granada per a reconquistar de nou les terres que li pertenyaven.

Vam presenciar "la entrada" la vesprada del dia 4, amb una participació de nombroses comparses mores i cristianes (prop de 1500 persones), ostentant la capitania aquest any la comparsa de "Los Moros Bohemios", molt lluïda per cert.

No cal dir que vam gaudir com a bojos, remembrant la nostra última celebració de la festa a Lleida, tot escoltant magnífiques bandes de música i veient amb certa enveja la il·lusió i l'alegria al rostre dels feters i festeres de l'Olleria, que amb els seus "cabos" mostraven tot l'art i "salero" que porten dintre a l'hora de fer la desfilada.

Vicente Luengo Beltrán.

“EL DESPERTAR DEL PAPA LUNA”

La Asociación de Moros y Cristianos de Lleida, organizó el pasado día 19 de septiembre una excursión a Peñíscola con motivo de sus fiestas, y así poder ver su desfilada de Moros y Cristianos.

Se nos dijo que estuviéramos a las 7 de la mañana enfrente del CHAMPION, y así lo hicimos. Todos estábamos muy ilusionados con este viaje.

Al salir de Lleida empezaron a caer unas gotas sin importancia, pero a medida que íbamos haciendo camino cada vez llovía más, en fin nos llovió durante todo el viaje; todos confiábamos que con el clima de Peñíscola (que es mejor que el nuestro -o así lo creíamos-) al llegar allí haría sol, pero no fue así ya que cada vez llovía más.

Al llegar a Peñíscola y bajar del autocar, antes de poder hacernos una foto del grupo, lo que tuvimos que hacer es ir a buscar alguna tienda que estuviera abierta para comprar paraguas, por casualidad, encontramos una y la propietaria al vernos llegar, debió pensar... hoy voy a vender todos los paraguas que tengo en el almacén.

Durante toda la mañana no pudimos ver ninguno de los actos que estaban previstos, el motivo era: agua, agua y más agua. La responsable del grupo habló con varias personas del pueblo y nos dijo que le habían comentado que “cada año llovía, pero que en los trece años que hacía que salían las comparsas, ningún año se había suspendido la desfilada”.

Para poder comer, en lugar de hacerlo en una terraza disfrutando del sol de la costa mediterránea, tuvimos que hacerlo en el interior de un restaurante, que por cierto, creo que nos tomaron el pelo. Después de comer y viendo que la lluvia continuaba siendo persistente, se decidió que nos fuéramos a concentrar en la plaza donde estaban los autocares, para decidir si nos quedábamos hasta la hora prevista o bien, nos marchábamos antes. Decidimos dar un margen de tiempo, hasta las ocho de la tarde (que era la hora prevista para que saliera la desfilada).

Sobre las siete de la tarde y todos con unas caras largas y mojados como ranas, surgió ¡el milagro!, de repente y con timidez, dejó de llover y suavemente, por detrás de unas nubes

negras, empezaron a salir unos rayos de sol, nadie se podía creer que todo el día había estado lloviendo a cántaros y justo ahora empezaba a salir el sol, con un cielo espléndido.

A las ocho de la tarde, nadie se acordaba del día tan lluvioso que tuvimos, las calles empezaron a llenarse de gente para coger el mejor sitio desde donde poder ver la desfilada.

A partir de ese día pienso que voy a creer en los milagros, o bien que, el Papa Luna, como estuvo de fiestas durmió todo el día y a la hora de salir el desfile despertó y con su magia arregló el tiempo.

Valió la pena pasar el remojón de todo el día. Particularmente pienso que el desfile fue muy bonito. Los trajes eran muy vistosos y el maquillaje que llevaban los moros y moras era muy fino, los caballos eran majestuosos y desfilaban con una gran elegancia. La manera de desfilarse en Peñíscola es algo diferente a la nuestra, la marcha es más rápida que la nuestra, y al propio tiempo, durante el recorrido, hacen varias escenificaciones.

¡¡ GRACIAS PAPA LUNA !!.

Mª Alba Gil i Bardanca.

MOROS I CRISTIANS

Viaje cultural de los Moros i Cristians a Peñíscola

LLEIDA · La Associació de la Festa de Moros i Cristians de Lleida realizó este fin de semana un viaje cultural a Peñíscola a fin de conocer de cerca los detalles de cómo se celebra esta fiesta en aquella localidad. Esta visita cultural corresponde a los constantes intercambios que organizan las asociaciones de esta fiesta entre diferentes poblaciones mediterráneas.

Diari "La Mornana" (22-septiembre-1999)

PALLARESOS

LA COTIDIANIDAD EN EL MUNDO MEDIEVAL

La relación entre árabes y cristianos no se redujo en la España medieval a la lucha, ni concluyó su mutua influencia con la victoria cristiana y la posterior expulsión de moriscos. Como siempre, tras los grandes escenarios guerreros existía una vida subyacente, anodina, un fluir de dos mundos: el árabe y el cristiano, que empapaba la sociedad y la remodelaba mientras los grandes reyes y los emires contendían por un palmo de tierra. Como es habitual, a los que vivimos lejos de las esferas del poder, sólo nos interesan las cuestiones prácticas de la vida: como subsistir o como mejorar nuestro *modus vivendi*. Hace ochocientos años ocurría lo mismo. Los condes catalanes y los reyes de otros reinos de España se esforzaban por purgar de musulmanes las santas tierras cristianas, mientras el vulgo disfrutaba de la interrelación con los moros remodelando sus viviendas, reorganizando las ciudades o mejorando el sistema agrícola. Y es que, en el ámbito de la cotidianidad y las costumbres domésticas, el islam tuvo una gran influencia en el mundo cristiano. Las casas catalanas en el s. XI eran pequeñas, frías, oscuras y construidas en madera. Las viviendas musulmanas estaban ornamentadas con zócalos de estuco rojo, con azulejos; decorados sus muros con motivos geométricos o florales; sus suelos, con alfombras; estaban abiertas al exterior por ventanas con celosías y calentadas mediante un hogar adosado a la pared. Las calles de las ciudades cristianas, tortuosas y estrechas, carecían de cloacas, mientras los musulmanes resolvían el saneamiento con alcantarillas. Beneficiarse de los conocimientos de los invasores no se consideró una cuestión ética y las austeras casas cristianas conocieron tiempos mejores.

El afán reconquistador no impidió a los monarcas cristianos usar prendas de vestir musulmanas o a personajes relevantes como el Cid –paladín de los que pugnaban por rehacer un mundo cristiano- de adornar su casa con tapices, alfombras y cortinajes árabes; igualmente, las mujeres de clase pudiente preferían vestir sedas y tejidos del al-Andalus y de Oriente, comprar bordados árabes que gozaban de gran prestigio y encargar alfileres o pendientes a los joyeros islamitas. Se compatibilizaban la guerra y el aprendizaje con una naturalidad escandalosa y el refinamiento musulmán conquistó pacíficamente las mentes cristianas: seguramente la Iglesia no vio con buenos ojos las esclavas musulmanas que el conde castellano Sancho García poseía para que amenizasen sus fiestas y veladas con cantos y danzas. Invasión subliminal que culminó con la intrusión de un elemento inédito en la España del medioevo: el baño.

Y aún hay ingenuos que creemos que ganamos la Reconquista.

Cristina Badía i Guinjuan

URGELLENCES

LA MORISMA D'AÍNSA

El passat dia 5 de Setembre es va celebrar a la localitat d'Aínsa (Osca), com es costum cada dos anys, la representació del drama històric de la "Morisma" i fins allí ens vam desplaçar un grup de l'Associació.

Aquesta representació, d'origen molt antic i transmesa de generació en generació, ens explica com va succeir la conquesta de la vila d'Aínsa per les tropes cristianes el segle VIII.

La "Morisma" d'Aínsa, com moltes altres manifestacions de la cultura popular, barreja fets històrics amb llegendes i conte elements dels antics actes sacramentals. Antigament la festa es realitzava tots els anys, el 14 de Setembre, on tot el poble es desplaçava a l'emplaçament de la "Cruz Cubierta", i després de celebrar una missa, es realitzava un simulacre de guerra entre moros i cristians. Tot seguit el rei cristià i el moro es desafiaven mútuament per continuar la lluita a la plaça del poble al cap vespre i l'obra acaba amb la mort del rei moro i la conversió de les seves tropes. Actualment la "Morisma" es realitza a la plaça del poble.

A la "Morisma" es representen uns textos recopilats l'any 1930 que recullen modificacions posteriors, que han modernitzat el llenguatge, l'ultima data es de 1993 i es publica amb commemoració del 25 aniversari de la recuperació com a espectacle a la plaça major l'any 1995.

Va ser un viatge força interessant, vam conèixer un lloc molt atractiu i vam gaudir de l'espectacle que realitza la gent d'Aínsa. Un dels atractius, a part de la bona interpretació que fan els veïns, és el marc en que es desenvolupa l'acció, una plaça major magníficament conservada i tot el poble medieval.

La "Morisma" correspondria als parlaments i la batalla de la festa de Lleida amb la diferència que els textos tenen un origen antic i que a Aínsa tots els elements de vestuari els han realitzat els propis membres de l'associació.

Després d'haver vist la "Morisma" i pensant en la nostra festa penso que en un principi a Lleida devia realitzar-se com una representació on s'explicava com havia succeït la conquesta de la ciutat per part dels cristians i més tard, com demostra la documentació existent, va anar evolucionant fins arribar a com es fan les festes de moros i cristians avui en dia. Per aquest motiu trobo molt interessant veure una festa com la d'Aínsa ja que ens va permetre veure una forma diferent de les festes que commemoren les lluites entre moros i cristians.

Acabo recomanat als festers i festeres que dintre de dos anys vagin fins Aínsa a veure una bona mostra de la cultura popular.

Jaume Aluja i Farré

ELS ANGLESOLA

CONCERT DE MÚSICA FESTERA

El dia 18 d'abril, dintre dels actes de la IVa. Festa de Moros i Cristians, es va realitzar en l'Auditori de la nostra ciutat, un concert de música festera, seguint la proposta de l'any anterior, que ha estat molt ben acollida per tots els participants en aquesta, la nostra festa.

El concert el va realitzar la "Associació Unió Musical de Bocairent", banda del poble de Bocairent (València), un poble d'uns 5.000 habitants, però amb un currículum musical de més de cent anys d'antiguitat, havent-se format a partir de la fusió de les dues societats musicals presents en el poble; és molt característic a la Comunitat Valenciana el que cada poble tingui una o més "associacions" o "societats musicals" i entre elles s'hi creï certa competitivitat, factor que motiva molt en l'aprenentatge musical entre els seus integrants i que aporta un nivell considerable en aquestes bandes, tot i

no ser, molts d'ells, músics professionals.

El programa va ser molt variat, alternant les marxes cristianes, més marcial i contundents, amb les mores, on s'utilitzen unes harmonies i tonalitats del món àrab en hi predominen els intervals augmentats, i intercalant el tradicional pas-doble. En algunes de les peces s'hi va incloure l'acompanyament amb un conjunt de gralles (o dolçaines), que van afegir un nou punt de color a la música.

La sonoritat de la banda fou molt rodona i completa, amb passatges de molta dificultat, però demostrant que no cal ser un professional per realitzar una bona música i per què els millors instrumentistes de vent d'Espanya són del País Valencià.

Mª Pilar Ortega.

VOSTÈ DIRÀ ...

Yo vivo en el "Centre Històric" de Lleida

Me encanta vivir en el "Centre Històric" y no soy un bicho raro. Como la mía, hay muchas otras familias.

Es cierto que en este barrio hay muchas personas de otros países y razas, y que debido a eso tienen muchas dificultades para encontrar trabajo, también es cierto que muchos de ellos se dedican a la venta de droga y a vivir de lo que pueden, pero como vecina del barrio, puedo asegurar que la convivencia con ellos es muy normal, son personas que van a lo suyo y no se meten con nadie, se puede pasar a cualquier hora del día o de la noche y... **¡¡ no pasa nada !!**

Por fin nos han dado un local en la calle Tallada para la "Festa de Moros i Cristians" y sé que muchos de los componentes de las diferentes comparsas tenéis miedo de pasar solos por este barrio, os puedo decir que, yo tengo hijos y nietos (también son de la "Festa") que vienen por aquí a diario; que mis nietos van a comprar solos y nunca les han dicho o hecho nada; y por otro lado, que en el barrio también tenemos jóvenes muy majos que pasan a cualquier hora (algunos forman parte de la actual "Vocalía de Joves de l'Associació de Veïns del carrer Cavallers" y de la "Festa de Moros i Cristians") y según han manifestado en repetidas ocasiones, en este barrio han tenido menos problemas que en otras partes de la ciudad.

Una pequeña anécdota: en el voluntariado de la parroquia de Sant Andreu de la calle Caballeros (a la que yo pertenezco), hay una señora que no vive en el barrio, pero que está encantada con él, dice que aquí hay VIDA porque todo el mundo se conoce y se saluda.

Así que ¡¡ÁNIMO!! no dejéis de visitar el nuevo local y veréis que de verdad no pasa nada y espero que poco a poco conozcáis y queráis a este nuestro-vuestro "Centre Històric", tanto como las personas que vivimos en él.

*María Rodríguez Carmona
Comparsa "Pallaresos"*

LA VEU JOVE...

LA BOTOLLO DELS MOROS I CRISTIANS

Moros i Cristians de Lleida

AGRAÏMENT

Agraint a la entitat "**ADESLAS**" la seva col·laboració per fer possible la edició aquest Butlletí Informatiu de la Festa de Moros i Cristians.